

2 KORRIK 2015

VIDOVDANI: MUNGESA E LAJMEVE ËSHTË LAJM I MIRË

Komuniteti serb në Kosovë dhe ai jashtë Kosovës, duke përfshirë këtu edhe Kishën Ortodokse Serbe, ka shënuar festën e Vidovdanit me ngjarje kulturore dhe shërbime fetare në tërë Kosovën gjatë javëve të fundit. Të dielën, më 28 qershor, festimet vjetore rreth Vidovdanit përfunduan me një shërbim përkujtimor në Gazimestan. Nuk u lajmërua për ndonjë incident as nga policia apo nga mediat. Ky është një hap shumë i rëndësishëm drejt normalizimit të marrëdhënieve ndër-etnike në Kosovë, edhe në relacion me përkujtime të ngarkuara politikisht si Vidovdani. Ky buletin informativ analizon faktorët që kanë kontribuar në këtë zhvillim pozitiv.

Vidovdani, ngjarje që përkujton betejën historike të Kosovës të vitit 1389 ndërmjet forcave osmane dhe të, siç pajtohen shumica e historianëve, një koalicioni të principatave të krishtera ballkanike (të udhëhequra nga princi serb Lazari dhe që përfshinte princë shqiptarë), e mban një rol thelbësor në identitetin kombëtar serb dhe në ortodoksizmin fetar serb. Kuptimi politik që me kalim të kohës i është atribuar Betejës së Kosovës dhe Vidovdanit, sidoqoftë, mbart në vete potencial të konsiderueshëm për incidente dhe ndasi ndër-etnike si dhe politike. Në kohërat moderne, Beteja e Kosovës dhe Vidovdani janë përdorur për të mbështetur pretendimet politike dhe territoriale serbe mbi Kosovën. Shqiptarët e Kosovës e shohin si veçanërisht provokues Vidovdanin për shkak se ishte një nga shprehjet thelbësore të nacionalizmit ekskluziv serb në rritje në Kosovë gjatë periudhës represive të Milosheviqit. Si rezultat i kësaj, përgjate dekadave të fundit, kundërshtitë politike përreth Vidovdanit kanë shkaktuar një sërë incidentesh të motivuara etnikisht, të cilat e kanë lënë në hije kuptimin kuptimin kulturor dhe fetar që ky përkujtim ka për komunitetin serb në Kosovë.

Përkundër këtij historiku të ngarkuar, mungesa e ndonjë lajmi sensacional në lidhje me përkujtimin e Vidovdanit këtë vit është një hap i rëndësishëm në drejtimin e duhur drejt një Kosove stabile dhe multi-etnike. Kjo është gjitha më e jashtëzakonshme kur mirret parasysh koha e përkujtimit në vrull të diskutimeve kontraverse për themelimin e Gjykatës Speciale, që ka shkatuar protesta nga Shoqatat e Veteranëve të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës dhe partive opozitare.

Janë dy faktorë që kanë kontribuar në zbutjen e karakterit potencialisht përçarës të përkujtimit. Së pari, kishte prezencë masive të Policisë së Kosovës, veçanërisht në rrugët mes Gazimestanit dhe Graçanicës – dy vende kryesore të përkujtimit.¹ Masa të tilla proaktive krijojnë ndienjë të sigurisë për njerëzit që marrin pjesë në këto përkujtime dhe siguron komunitetet që dispozitat ligjore që garantojnë të drejtën e tyre për të ruajtur, shprehur dhe zhvilluar identitetin e tyre kulturor respektohen edhe në praktikë dhe se autoritetet janë të gatshme të ndërmarrin masa shtesë nëse shtrohet nevoja.

¹<https://koha.net/?id=27&l=64117>.

Për më tepër, politikanët nga ana e Serbisë dhe Kosovës janë përmbajtur nga politizimi i ngjarjes, për dallim nga vitet e kaluara ose nga Krishtlindjes Ortodokse të këtij dimri.² Prezenca e përfaqësuesëve politikë nga Republika e Serbisë ishte e profilit shumë më të ulët se ajo e disa viteve të kaluara dhe mesazhi i dhënë nga përfaqësuesit politikë dhe fetarë u fokusua në tolerancë dhe bashkëjetesë e jo në deklarate konfrontuese dhe ekskluzive mbi statusin e Kosovës.³

Edhe pse jo-ngjarje si kjo rrallë herë janë prezente në media, ato janë kyçe për krijimin e një ambienti ku identiteti kulturor i komuniteteve në Kosovë nuk shihet si rast për të dhënë deklarata konfrontuese politike. Serbët dhe shqiptarët në Kosovë një pjesë të rëndësishme të historisë së tyre e kanë të përbashkët, dhe narrativi historik që respekton identitetin kombëtar e njëri-tjetrit është parakusht për pajtimin afatgjatë. Përkujtimi “pa ngjarje” i Vidovdanit i këtij ishte dëshmi e një narrative të tillë që nuk u fokusua në përçarje potenciale me komunitete tjera. Si i tillë, ai shërben si një shembull pozitiv për ngjarje të ngjajshme apo vende në Kosovë që mbajnë pozitë të rëndësishme në identitetin kombëtar serb, po që perceptohen si provokim nga shqiptarët për shkak të potencialit të tyre politik. Principi i njëjtë duhet të vlejë edhe për ngjarje kulturore dhe historike që mbajnë një pozitë qendrore në identitetin kombëtar shqiptar po që mund të mbartin në vete konotacione politike provokative për komunitetin serb.

Mësimet që duhen mësuar nga Vidovdani i këtij viti janë rreth rëndësisë së masave proaktive të sigurisë për ngjarje apo ndodhi potencialisht të ngarkuara politikisht, dhe në përgjegjësinë që bartin politikanët në definimin dhe përcaktimin e kuptimit që i atribuohet identitetit kulturor të komuniteteve. Pavarësisht nga kundërshtitë politike dhe përfitimet afat-shkurtëra politike që mund të përfitohen nga këto ngjarje simbolike, vizioni i vetëm valid dhe afatgjatë për Kosovën është ai ku komunitetet e ndryshme janë të sigurta dhe të lira të shprehin identitetin e vet kulturor.

Një hap drejt normalizimit të identitetit kulturor serb në Kosovë është caktimi i një Dite Memoriale për komunitetin serb në Kosovë. Ligji për Festat Zyrtare në Republikën e Kosovës parasheh krijimin e një Komisioni Republikan të Festave, përbërja e të cilit pasqyron diversitetin e shoqërisë kosovare.⁴ Komisioni Republikan i Festave ka fuqinë të përcaktojë se cilat ditë janë Ditë Memoriale; momentalisht janë tetë të tilla.⁵ Përveç Komisionit Republikan të Festave, autoritetet komunale poashtu mund të përcaktojnë se cilat ditë janë Ditë Memoriale në komunën e tyre në pajtim me ligjin.⁶ Lista e Ditëve Memoriale në Ligjin për Festat Zyrtare nuk përfshin një Ditë Memoriale që kremton kulturën, identitetin dhe historinë e komunitetit serb në Kosovë.⁷

² Për më shumë në lidhje me retorikën e fortë politike të përdorur në lidhje me incidentet rreth Krishtlindjeve Ortodokse, shih raportin e ECMI Kosovës, ‘Çfarë duhet mbajtur në mend nga rasti Jabllanoviq?’ (8 shkurt 2015).

³ <http://www.rtklive.com/rtk2/?id=2&r=2367>; http://kossev.info/strana/arhiva/proslava_vidovdana/5452.

⁴ Ligji Nr. 03/L-064 Për Festat Zyrtare, Neni 5.

⁵ 28 Nëntor – Dita e shqiptarëve; 12 qershor – dita e paqes; 6 mars – Dita e Përkujtimit dhe Respektit për Veteranët; 23 prill – dita e turqve; 8 prill – dita e romëve; 15 shkurt – dita e ashkalinjëve; 28 shtator – dita e boshnjakëve; 6 maj – dita e goranëve. Ligji për Festat Zyrtare, Neni 5.5.

⁶ Ligji për Festat Zyrtare, Neni 7.

⁷ Pashkët ortodokse dhe krishtlindjet ortodokse janë festa zyrtare.

Raporte dhe analiza politike të tjera të realizuara nga ECMI Kosova:

[Rreth incidenteve të fundit në Klinë dhe procesin e ngadalshëm të kthimit](#)

21 maj, 2015

[Dita memoriale e goranëve më 6 maj: Një mundësi e humbur për institucionet e Kosovës](#)

14 maj, 2015

[Me rastin e incidentit të fundit në Pasjan](#)

10 maj, 2015

[Buxhetet e komunave veriore të Kosovës: Marrëveshje më në fund](#)

7 maj, 2015

[Incidentet dhe tensionet në Mitrovicë: Nevoja për raportim objektiv dhe forcim të sundimit të ligjit](#)

21 prill, 2015

[Bashkësia/Asociacioni i komunave me shumicë serbe: Çfarë është e \(pa\)mundur në kuadër të kornizës ligjore të Kosovës?](#)

16 prill, 2015

[Bashkësia/Asociacioni i komunave me shumicë serbe: Një klub ekskluziv i bazuar në përkatësinë etnike?](#)

31 mars, 2015

[Komunitetet pakicë jo-serbe të neglizhuar në marrëveshjet teknike në mes të Kosovës dhe Serbisë](#)

10 mars, 2015

[Deklarata kontroverze e Ministrit Murati dhe reagimet që pasuan](#)

5 mars, 2015

[Bashkësia/Asociacioni i komunave me shumicë serbe: Shumë spekulime, pak marrëveshje faktike dhe mos-zbatim](#)

22 shkurt, 2015

[Një sistem juridik dhe gjyqësor i unifikuar në Kosovë?](#)

15 shkurt, 2015

[Çfarë duhet të mbahet mend nga rasti Jablanović?](#)

8 shkurt, 2015

[Thirrje për arsye dhe veprim në prag të protestave në Prishtinë](#)

25 janar, 2015

[Farkimi i një mjedisi pune në kuadër të Qeverisë së Kosovës](#)

19 janar, 2015

[Formimi i qeverisë së re të Kosovës, përfaqësimi i komuniteteve pakicë dhe sfidat në të ardhmen](#)

10 dhjetor, 2014

Rreth ECMI Kosovës

ECMI Kosova është organizata kryesore joqeveritare e angazhuar me çështje të komuniteteve minoritare në Kosovë, me qëllim të zhvillimit të institucioneve përfshirëse, përfaqësuese dhe të ndjeshme ndaj komuniteteve, institucione këto që mbështesin një Kosovë të qëndrueshme shumetnike. ECMI Kosova kontribuon në zhvillimin, forcimin dhe zbatimin e legjislacionit përkatës, dhe përkrah institucionalizimin e mekanizmave qeveritarë të ndërlidhur me çështje të komuniteteve, dhe ngrit kapacitetet e akterëve të shoqërisë civile dhe të qeverisë për t'u angazhuar me njëri-tjetrin dhe bashkëvepruar në mënyrë konstruktive dhe të qëndrueshme.

KOSOVO COMMUNITY ISSUES MONITOR